

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>

6. Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03 лист. 2015 р. № 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>

7. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 лип. 2017 р. № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>

УДК 340.5;004.891.2(043.2)

Рибікова Г.В., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРАВОСУДДІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У Європі штучним інтелектом називається кіберфізична (небіологічна) автономна система, яка потребує фізичної (енергетичної) підтримки, здатна обмінюватися даними зі своїм середовищем і аналізувати їх, самонавчатися на основі набутого досвіду та взаємодії, а також адаптувати свої дії і поведінку відповідно до умов середовища [1].

Цифровий світ продовжує розвиватись та удосконалюватись, технології штучного інтелекту займають ніши в різних сферах людського життя, юридична сфера також не залишилась осторонь. Так, наприклад, в Китаї вже працюють судді з штучним інтелектом, кібер-суди та виносяться вирокі, що передаються через чат-програми. Таким чином вже розглянуто понад 3 мільйони судових справ з моменту запуску «мобільного суду» на платформі соціальних медіа WeChat. Серед переваг такого правосуддя юристи Китаю відмічають швидкість відправлення правосуддя, звертаючи увагу на те, що зволікання з прийняттям рішення є різновидом відмови у справедливості [2].

Також технології штучного інтелекту використовуються в правосудді США. Зокрема, за допомогою алгоритму, розробленому Stanford Computational Policy Lab надається інформація судді про оцінку ризиків під час обрання запобіжного заходу.

Досвід Франції спрямований не стільки на отримання користі від використання штучного інтелекту в цій сфері, скільки на запобігання можливим зловживанням. За аналіз моделі поведінки конкретного судді, що дозволяє спрогнозувати яке рішення у справі він може винести, запроваджена кримінальна відповідальність.

В Україні використання елементів штучного інтелекту пов'язують з функціонуванням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, яка частково вже працює в складі окремих модулів. Планується

поставити перед алгоритмом завдання підібрати релевантне до конкретної справи рішення Верховного Суду та сконструювати без участі людини проект рішення [3].

У науковому середовищі розвивається дискусія стосовно переваг та недоліків залучення алгоритмів до відправлення правосуддя.

Так, Ю.В. Гаврилін і А.В. Победкін відзначають, що кримінальне судочинство, в ході якого вирішуються питання виключно високих моральних категорій – справедливості, істинності, добра, совісті, милості, ніколи не повинно і не може стати сферою, в якій «цифра» пригнічує людське спілкування з тими, хто «покликаний» врятувати і допомогти. ... Це сфера служіння, де виховання, пробудження в людині моральних якостей – невід’ємне завдання. Позбавити або обмежити людину можливістю безпосереднього спілкування з тими, від кого залежить її доля та доля її близьких, – означає не бачити в ній моральних засад [4, с. 33].

Штучний інтелект, на нашу думку, є інструментом, ефективність використання якого залежить від того наскільки якісно він запрограмований, як і з якою метою його використовують. Вчені-футурологи відмічають, що найбільший ефект принесе співпраця людини з штучним інтелектом.

Вважаємо, що приймати рішення у справі має людина-фахівець на підставі, в тому числі, інформації, наданої алгоритмом. Вимоги до таких алгоритмів вже розроблені. У 2018 році Європейська комісія з ефективності правосуддя Ради Європи прийняла міжнародний акт – Етичну хартію з використання штучного інтелекту у судовій системі та її середовищі (European ethical Charter on the use of Artificial Intelligence in judicial systems and their environment), яка закріпила принцип дотримання основних прав людини при використанні штучного інтелекту, принцип недискримінації, принцип якості та безпеки, який стосується обробки судових рішень і даних у безпечному технологічному середовищі, принцип «під контролем користувача» (under user control) та принцип прозорості, неупередженості та справедливості [5].

Можливі ризики використання штучного інтелекту при відправленні правосуддя, на наш погляд, є стимулом до пошуку шляхів їх мінімізації, а не приводом до відмови від нього.

Література

1. Закиров Р.Ф. Использование современных IT-технологий как средство достижения основных задач судопроизводства. *Консультант Плюс*. URL: www.consultant.ru

2. In brave new world of China’s digital courts, judges are AI and verdicts come via chat app. URL: <https://bitly.su/Be4c3r>

3. Шемшученко В. Штучний інтелект у правосудді. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyj-intelekt-pravosuddia/>

4. Гаврилин Ю.В., Победкин А.В. Модернизация уголовно-процессуальной формы в условиях информационного общества. *Труды Академии управления МВД России*. 2019. № 3 (51). С. 27–38.

5. European ethical Charter on the use of Artificial Intelligence in judicial systems and their environment. URL: <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c>

УДК 343.541.4(043.2)

Сисоєва В.П., к.ю.н.,
Бурякова К.Р., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОБСТАВИНИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ СУСПІЛЬНУ НЕБЕЗПЕКУ РОЗБЕЩЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ

Соціально-правовий захист дітей є одним з основних показників рівня розвитку суспільства, його цивілізованості та перспективності. Найвищим рівнем охорони громадян є кримінально-правовий захист, який забезпечує можливість застосування найбільш суворих санкцій до осіб, що заподіюють суттєву шкоду фізичному, моральному, а також соціальному розвитку підростаючого покоління.

Розбещення неповнолітніх – це злочин проти статевої недоторканості, що полягає у вчиненні розпусних дій щодо особи, яка не досягла 16-річного віку. Суспільна небезпечність цього злочину полягає в тому, що він спричиняє шкоду нормальному моральному та фізичному становленню неповнолітніх, формує аморальні погляди у дитини.

Злочини, які порушують статево недоторканність та нормальний статевий розвиток дитини та підлітка, особливо небезпечні. Ця небезпека зростає тому, що неповнолітні, а особливо малолітні, беззахисні проти статевого посягання. Вони можуть, навіть, не розуміти значення вчинюваних з ними дій. Тому особливо важливо охороняти права неповнолітніх, які все більше потерпають від сексуальної експлуатації [1, с. 146].

Обставини, які визначають суспільну небезпеку статевих злочинів, зокрема, розбещення неповнолітніх, досліджувалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, серед яких варто виділити Ю.В. Александрова, А.О. Джужу, О.М. Джужу, Т.Д. Лисько, О.О. Світличного та ін. Так, наприклад, О.О. Світличний, позначаючи суспільну небезпеку розбещення неповнолітніх, вважає, що насамперед слід виходити із бруталного посягання такими діями конституційного права на особисту недоторканність людини та громадянина. Не торкаючись проблеми визначення безпосереднього об'єкту розбещення